Ч. 102. 11.070. Львів, середа 11. травня 1927. Poeztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

„Народове стражацтво".

Львів, 10. травня 1927.

Сучасна Польща є єдиною державою під сонцем, в якій нікому іншому — тільки польському народові дістється... кривда. Нормально думаючі люди знають, що звичайно покривдженими є ті, яких підчинено під чужу владу, що їх піддано гнетові й утискам, що під покришкою „державної уніфікації" переводиться на них усякі дикі експерименти. Особливо після світової війни і заістнування ліквідуючих війну трактатів, особливо після проголошення 14-тьох точок Вільсона і підписання новоповсталими або неприродно поширеними „національними" державами договору про охорону „національних меншостей" — гніт і утиски „самоозначених" при допомові зброї народів чи їх більших або менших частин досягли кульмінаційної точки. І сьогодні в усьому світі знають уже ціну високих ідей і великих кличів, а численна література про положення „чужоплемінців" в „національних" державах і повінь протестів чолових представників культури наглядно свідчить про охорону „національних меншостей" і про величні обовязки Ліги Націй.

Після світової війни найкраще і найдосадніше приноровлення в суспільно-політичному житті здобула... зоольогія. Зоольогічний націоналізм, справжнє канібальство, пажирлива ненаситність, затрата найпримітивніших основ етики, моралі, людяности, себ-то всього того, що характеризує л ю д и н у, нині розвивається в якусь первісно-дикунську вакханалію. Висловом її і проявом є „к р и в д а" поляків і польськости у власній „національній" державі. А ту кривду роблять Польщі не її великі і могутні державні сусіди, не якісь всесильні міжнародні чинники, тільки пригнічені, поневолені, обідрані з усіх попередніх здобутків і надбань довгих десяток літ, обдерті з усього рідного, дорогого, з усіх цінностей... „національні меншости". Щастям в нещастю тут хіба є те, що ту „кривду" спричинюють вони полякам і польськости не безпосередньо, але через інших поляків, і то якраз тих, що є при владі. Відчиняєте широко очі і не віфите. А однак так є.

Язиковими законами з 31. липня 1924 р. зроблено „національним меншостям", в першу чергу славянським грандіозні „уступки". З метою „єднати і лучити" зліквідовано всі добре і важко набуті права української мови в публичному житті, уряді і школі і як „недержавну" мову (місцеву або матірню) допущено її подекуди тільки до підрядно-помічної ролі і то на виразне, щоденне, за кожним разом висуване домагання громадян української народности. Такі „уступки" зроблено в теорії. А в практиці фактично усунено зовсім українську мову, викинено її поза межі публичного життя.

„Санаційний" міністр освіти Добруцький, йдучи по лінії кличів Ст. Грабського („єднати і лучити"), поважився в дрібній мірі виконати закон тогож Ст. Грабського з 31. липня 1924 р. і видав обіжник про допущення української мови в деяких школах на українській національній території до підрядно-помічної ролі в написах, оголошеннях, промовах і кореспонденції зі стронами. Отже виконання в дрібному обсязі ухваленого і накиненого польською більшістю сойму закону, який до тогож ліквідує всі попередні здобутки і надбання українського народу щодо язикових прав, викликало пароксизм скаженини у... ініціяторів й авторів того закону. Заметушилися „народові стражаки", повстав „обивательський комітет", який в неділю випустив вічеву відозву проти найдрібнішого приноровлення української мови в шкільній адміністрації (бо довершеної польонізації українських шкіл тим зовсім не порушено).

„Державна мова у всіх школах і державних урядах — читаємо в тій відозві — то зовнішній вислів їх польськости і суцільности держави. Почуття державної гідности домагається від усіх горожан-поляків оборони прав державної мови в школах і урядах...

Допушення в підрядно-помічній ділянці деяких шкіл української мови це нечуване нещастя, бо

„наслідком того на східних окраїнах витвориться хаос і зростуть сепаратистичні змагання".

Ще краще і документніше висловлено ці „основні" тези в резолюціях недільного віча, в яких „народові стражаки":

„заявляють, що державно-національних прав, а тим самим і язикових, виборених на східних і західних окраїнах річипосполитої кровю тисячок жовнірів-дітей і сльозами (*sic!*) тисячок матерей, будуть боронити так, як боронили цілости границь перед ворожою навалою".

Менше важні або і зовсім неважні для нас дальші резолюції і домагання „народового стражацтва". Не хочемо на цю тему розводитися вже хочби тому, щоби хтось не захотів підозрівати нас в обороні обіжника, що є по суті круглою нулею в шкільній ділянці. Коли цікавимося цею „духовою" матерією, то тільки тому, щоби нашим читачам поставити перед очі суть і тенденції визволеної польськости, щоби на вічну память зберегти той „ідеалістичний" світогляд польськости, щоби не затерти великих „ідей", які находять свій вислів в тому, за що боролися „тисячі жовнірів-дітей" і за що лили свої сльози тисячі польських матерей. Не за щастя, волю і долю свого народу, тільки за відібрання невеличких прав і за поневолення українського народу.

А одночасно, як подає „*Хвіля*", у Познані небавом має відбутися зїзд всепольської молоді. Щож становить суть і зміст того зїзду?

„На той зїзд ендецька молодь підготовляє велику протестаційну акцію проти яких-небудь замірів уряду, що змагають до злагіднення польсько-українських відносин, а особливо проти замірів евентуально заснувати український університет у Львові".

Знаємо добре польські тенденції не від нині і не від учора, знаємо польську душу і польський характер. Не є ми наївні і знаємо теж, що в теперішній добі, в часах нестримного загарбництва важко стрінути пануючих, які радо робилиб які-небудь уступки тим, що находяться в їх лабетах, однак з таким розперезаним зоольоґізмом, таким стихійним канібальством, піднесеним на висоти священного „народового стражацтва" важко стрінутися денебудь, навіть серед дійсних дикунів.

Є це специфічність виключно польська, в даному випадку „всепольська", яка велич, силу, значіння й істнування Польщі добачує тільки в повному погнобленні 7-мох міліонів українців, в беззастереженому роздавленні українського народу, бо

„Ягайлонська річпосполита — державний сепаратизм литовської і руської шляхти переломила не шляхом розвивання її культурної окремішности, але на шляху тісного зєдинення з нею у мові, вірі й обичаях".

Видобуваючи для анальоґії з польсько-української минувшини погорди гідну ролю української шляхти „народові стражаки" забувають, що тепер на широку арену життя вийшли великі міліонові маси народу, які не вступлять у сліди шляхетського зрадництва.

Ред. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 196/27. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej I Sąd okręgowy karny orzeki na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 96 (11.068) z dnia 6. maja 1927 pod tytułem: 1) „Oc[illegible] i szkoła" w ustępie od słów: Ukraińsku... do końca artykułu zawiera znamiona występku z § 300 ustawy karnej, uznał dokonaną w dniu 5. maja 1927 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 6. maja 1927 r. Hawel.

Радянська Україна.

Фізична культура і спорт.

Як відомо останніми часами сильно розвинувся на Радянській Україні спорт, яким опікується і який підтримує морально і матеріяльно держава. При Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітеті істнує як окрема одиниця Найвища Рада фізичної культури, що опікується спортом. В цьому році дістала Найвища Рада фізкультури на спорт 50 тисяч карбованців (25 тисяч долярів) від держави, а окружні ради дістали вже 285 тисяч карб. Під теперішню пору є на Україні понад 300 районових рад фізичної культури, а взагалі в спортових установах 600 тисяч обєднаних членів, між ними 22 тисячі членів КП(б)У і ЛКСМУ. В Харкові зорґанізовано всеукраїнські курси фізичної культури, що випустили вже понад 150 учителів фізичної культури. При Інститутах Народньої Освіти та педаґоґічних техніках влучено до пляну навчання також фізичне виховання. В Харкові засновано центральний будинок фізичної культури з ріжними кабінетами (фізіольоґічний, антропометричний та інші). В будинку є показовий ґімнастичний заклад, а в кабінетах будинку культури досліджується всі форми фізичної культури і їх вплив на орґанізм. На Україні сильно дається відчувати недостача українських фахових орґанізаторів спорту й української літератури з тої ділянки. Українська Найвища Рада фізкультури стоїть у тісних звязках з анальоґічними орґанізаціями інших республик та належить до Червоного Спортінтерну в Москві. Слід зазначити, що сильно поширений на Україні є стрілецький спорт. Нині має бути на Україні 1000 стрілецьких гуртків, де працює кілька десятків тисяч спортовців. В перших днях травня ц. р. відбулася III-та з черги всеукраїнська нарада в справах фізичної культури. На нараді виступив заступник команданта військами Української Військової Округи Кашарін, що в своїй промові сказав між іншим таке: „Фізкультура відіграє велику ролю в піднесенні оборонноздатности червоної армії. Фізкультурні гуртки виховують фізично здорову та здисципліновану пролетарську молодь, що після призову складає кращу частину червоної армії. Тому робітничо-селянська червона армія пильно стежить за розвитком фізичної культури в Радянському Союзі, особливо за стрілецьким спортом. Кожний фізкультурник, кожний свідомий громадянин Радянської республики повинен добре стріляти, щоби в потрібний час уміти дати одсіч нападові імперіялістів"

Боротьба з релігією.

„Вісти" з 5. травня ц. р. повідомляють: „На останньому засіданні президії ВУЦВК-ту під головуванням Петровського розглядали питання про закриття деяких молитовних домів на Україні. Діло в тому, що до президії ВУЦВК-ту надійшло через комісаріят внутрішніх справ богато прохань від населення, робітничих зібрань, громадських орґанізацій та селянських зборів про закриття деяких молитовних домів. Ці прохання населення підтримали місцеві органи влади. За предложенням Наркомвнутрсправ і Центральної Комісії національних меншостей, президія ВУЦВК-ту дала свою згоду на закриття житомирської хоральної синагоги, синагоги в містечку Китайгороді, винницької округи, католицької каплички в селі Великі Зазулинці, шепетівської округи, старої церкви в селі Молинці, бердичівської округи, старого католицького костелу в селі Рудому, білоцерківської округи, старообрядчої церкви в селі Микульському, кремінчуцької округи, католицького костьола в селі Новоолександрівці, зінов'євської округи, старої церкви в с. Овсяникове, зінов'євської округи і церкви в селі Червоному, харківської округи. Помешкання всіх цих синагог, церков і костьолів буде використано для культурно-освітних потреб трудящих". Ця замітка „Вістей" хіба ніяких коментарів не вимагає.

Осип Лістер.

(З нагоди століття народин.)

Саме в місяці квітні минуло 100 літ від хвилі, як народився Лістер. Річницю його народин обходив урочисто ввесь західно-европейський лікарський світ і слід би було наш культурний загал бодай коротко зазнайомити з тим, у чім лежить величезне значіння Лістера для розвитку новочасної хірургії. Два відкриття поставили хірургію в минулому столітті на незвичайну висоту. А були ними: введення н а р к о з и (етером і хльороформом, менше-більше в половині мин. віку), а друге відкриття новочасного лікування ран, себто а н т и с е п т и к и й а с е п т и к и.

Щоби зрозуміти значіння останніх, мусимо кинути оком на часи перед уведенням їх у хірургію. Перед 80 літами оператори були певно не менше зручні як тепер. Та тоді наркоза була ще не знана. Отже треба було як найшвидше оперувати й тоді швидкість і зручність хірургів цінилася найбільше. Як оповідають, напр. славний хірург Наполеона Ля-рій по битві під Ілявом (*Eylau*) в одним

які був у силі виконати більше як 200 ампутацій кінчин, розторощених кулями: ампутація кінчини мала в нього тривати менше, як мінуту. Про славного хірурга Лянгенбека оповідають, що він скінчив операцію сутлобовистих рамени в плечевім сутлобі за пів мінути, заки якийсь чужий лікар, прибувший тоді як гість на клініці, зміг собі витерти окуляри.

Не зважаючи на цю надзвичайну техніку, висліди усіх тих, по майстерськи виконаних, операцій були аж до 70-их років минулого століття дуже непевні. Нусбавм, директор хірургічної клініки в Мюнхені, ще в 70-их роках скаржився, що його пацієнти по операціях до 80 проц. западали на тзв. шпитальну гангрену, до якої тоді зачислювано всякі комплікації гоєння ран, як: заказження крови, пиранну дифтерію, шкарлятину і т. п. А Фолькман, професор хірургії в Галлє, носився з цілком серіозним заміром замкнути клініку ізза фатальних вислідів операцій. Він порівнував хірурга до селянина, який по засіванні поля з резиґнацією чекає на час, яка буде погода: він безсильний супроти алементарних сил: дощу, бурі, чи там граду.

Коли ми уявимо собі всі теперішні успішні висліди операцій і гоєння ран, то по найбільшій части завдячуємо це праці Лістера; своїми заходами над поправою лікування ран став він безперечно одним з найбільших добродіїв людства. Лістер заслугує вповні на те, аби його поставити поруч свого земляка Єннера, що відкрив і впровадив щіплення проти віспи.

Лістер походив зі старої, побожної родини квекрів. Батько його, богатий торговець вином, займався ще й виробом сочок і навіть винайшов сочку, якою дуже поправив мікроскоп. Уже з дому виніс Лістер замилування до природних наук, яким віддавався він з надзвичайною пильністю в часі студій медицини. Маючи 31 літ, став професором хірургії у Глезґові. Та тут стрінувся вперше з великими перешкодами. Шпиталь був дуже зле й негігієнічно уладжений. Хірург надягав рано до візити й до операцій брудний плащ, на якого лівім рамени висів тзв. шнурок від батога: були це навосковані нечисті нитки, що їх уживалося до підвязування бючок у рані. Операційна саля й дві кімнаті для хірургічних недужих належали до найнездоровіших убікацій цілого шпиталю. Не диво отже, що там, так як по всіх шпиталях, смертність по операціях була дуже велика: у Глезґові виносила вона 40 проц., у Парижі 60 проц., у Більрота в Цюриху 46 проц.

Лістерові впало в око, що зломання костей без ран гоїться богато краще, як вітверті зломання. Він почав працювати над гниттям і ферментуванням і завважив, що гниттю й ферментації сприяє дуже доступ повітря, а з ним і всяких дрібноустроїв. У тій праці опирався він на досліах ґеніяльного Пастера. Він звернув цілу свою увагу на замкнення рани від доступу повітря, а заразом намагався зробити нешкідливими мікроби, що попали колинебудь у рану. З трьох засобів, що їх подав Пастер до нищення дрібноустроїв тобто горячі замкнення доступу повітря й хемічного відкаження (дезінфекції), вибрав Лістер наперед останнє. Почав він від карболевої кислини: скіру навколо рани обтирав він платком намоченим у концентрованім карболі, на саму рану клав кусок полотна, також намоченого в карболі, на тото давав кусок олованої бляхи, аби рану закрити від доступу повітря, а на це все давав опаску. Та концентрований карболь палив рани й з часом уживав Лістер розчинів карболю щораз слабших. Але все рану щільно завязував і замикав доступ повітря до неї. В 1865 р. оголосив Лістер першу свою, голосну потім, працю про нове лікування отвертих зломань кости. Девять випадків на одинацять зумів він вилічити, а це було на тодішні часи нечуване. „Оперую тепер з цілком іншими почуваннями, як давніше", — писав він до свого батька, „хірургія стала тепер цілком іншою". Від уведення в ужиття карболю не мав він ні одного випадку шпитальної ґанґрени або рожі.

Замість брудних ниток до підвязування посудин уживав Лістер шовку, моченого довший час у карболі. Та на тім він не переставав: безнастанно намагався поправити матеріял, уживаний до шиття і підвязування посудин. По довгих досвідах на звірятах увів він до хірургії нитки, зроблені зі звірячих кишок (як струни), які він також піддавав діланню карболю. Введення отсих ниток, які з часом в організмі розпускаються й ускаються, було рівнож великим поступом у хірургії.

Це не зменшує великих заслуг Лістера, що з часом і він сам і його наслідники богато змодифікували й поправили в його методах. Однак не відразу здобув собі він признання. Особливо богато противників стрінув він у самій Англії. З найбільшим запалом приняли його науку німецькі хірурги, що взивали Лістера великим реформатором. Богато з них їздило до Лістера, щоб особисто пізнати його методу та способи лікування. Відомий віденський хірург Більрот також почав приноровлювати методу Лістера, а вже з самого початку висказав пророчі слова, що прийде час, коли лікування ран карболем заміниться звичайною чистотою. І тим положив він основу до тзв. асептики. Наука асептики приймає, що всі рани, отже й операційні, лічаться самі дуже добре, коли до них не зайде нічого нечистого ні ніякі дрібноустрої. Не треба також до лікування ран ніяких антисептиків. І цим протиставиться наука асептики антисептиці.

Лістер був однак не лише людиною науки і незвичайної праці, але визначався також великою совісністю та чесністю. „Найкраще, що людина може зробити для поширення нової правди, це справлення помилки, яку він сам раньше поповнив", пише раз Лістер. Якби то всі люди науки а також політики трималися того золотого правила!

Лістер мав також відвагу обстоювати свої переконання навіть перед королівською родиною. В короткім часі по успішній операції тодішньої королевої одержав він від неї приватне письмо з проханням, щоби він прилюдно заявився за законом проти вівісекції, що тоді стояв на порядку обрад палати послів. Лістер відповів широко мотивованим письмом, де він доказував, що досвіди на звірятах конечно потрібні для науки й для лікування хорих людей та що він свої блискучі висліди при операціях міг розбудувати тільки при допомозі експериментів на звірятах. Та не зважаючи на його широк виводи і в палаті панів, якої він був членом, закон проти вівісекції перейшов більшістю голосів і Лістер мусів опісля цілий ряд своїх дослідів виконувати на гостинній землі Франції. Не менше горячо боровся він у палаті льордів за заведення примусу щеплення проти віспи. Та й цього не вдалося йому перевести. І досі ще нема цього обовязку в Англії. І досі ще рік-річно в Англії реєструється по кілька тисячів випадків віспи, яка також потягає за собою щорічно кількасот випадків смерти. Натомість у Німеччині, де щеплення проти віспи обовязкове, випадки віспи належать до рідкостей.

Цікаве може бути також, що Лістер, так як Нютон, як Вольта й Пастер належав до глибоко віруючих людей. Він пише: „Сподіюся ділати все для добра хорих, а також на славу Божу. Ніякі природні науки та їх студії не можуть перешкодити чоловікові бути віруючим і побожним".

З часом, коли вже цілий заграничний науковий світ приняв його науку й його земляки навернулися до його поглядів і почитали його як національного велитня. В 1893 р. після наглої смерти своєї жінки, перестав Лістер бути професором, але науково працював дальше, аж на два роки перед смертю, коли вже цілком оглух та осліп, перестав працювати. Помер він у 85. році життя, в 1912 році.

Д-р Тит Бурачинський.

В день ювилею.

Привіти в 70-ліття уродин гр. М. Тишкевича.

В 70-і роковини народження одержав гр. Михайло Тишкевич цілу низку телеграм, листів і привітань. А саме на руки Ювилята прислали привіти:

З Галичини: митрополит гр. А. Шептицький, перемиська консисторія, тухлянський деканат, президія Українського Нар. Дем. Обєднання, Головний Виділ „Просвіти", філії „Просвіти" в Перемишлі, Станиславові, Тернополі, Кутах, Богородчанах, чит. „Просвіти" у Вощанці, Наукове Товариство ім. Шевченка, Товариство „Рідна Школа", Учительська Громада у Львові, д-р Іл. Свєнціцький, управа Національного Музею, Гурток діячів українського мистецтва, редакція Літературно-Наукового Вістника, ред. „Діла", В. Небесний, ред. „Українського Голосу" в Перемишлі; зі Станиславова: Українці станиславівського повіту, „Рідна Школа", „Українська Бесіда", Т-во „Сокіл", „Боян", „Віра", Муз. Т-во ім. М. Лисенка (філія), Учительська Громада, українське студентство, „Українська Хата", українська книгарня, Повітовий союз кооператив „Міщанська Каса"; з Перемишля: Українська Щадниця, „Віра", Т-во св. Николая, „Народний Дім", Рідна Школа, Т-во ім. П. Могили, „Народній Базар", Т-во „Рух", „Дешева Кухня", Союз Українок, Студентський Союз, Т-во „Боян", „Т-во охорони дітей", Кооперативне Т-во „Луг", Інститут для дівчат, Спортовий клюб „Беркут", Народня Торговля, Українська Бесіда, Міщанське Брацтво, Учительська Громада, Взаїмна Поміч українського учительства, Муз. Т-во ім. Лисенка (філія), „Новий Тур", Союз українських купців; з Кут: Союз Українок, Рідна Школа, Народній Дім, кооператива, Т-во „Сокіл" та богато ін.

З Волини: посол Козубський з Кремінця, рада „Просвіти" з Рівного, редакція „Української Громади" з Луцька і ін.

Емігранти з Великої України з Варшави: А. Лівицький, генерал Сальський, Кущ, Безручко, Український Клюб, Союз Українок, Правниче Товариство, Український Центральний Комітет, д-р Е. Лукасевич з дружиною, М. Ковалевський, проф. В. Заікин, д-р Д. Донцов (Львів), Б. Мурський, проф. П. Холодний (Львів), проф. І. Фещенко-Чопівський (Краків), Левко Лукасевич, Рада еміґрантів з краківського і келецького воєвідства, Т-во українських еміґрантів зі Львова, з Ченстохови, Стшалкова, Бендзіна, Хшанова і станиславівського воєвідства.

З Праги: проф. О. Лотоцький, голова Респ.-Дем. Клюбу, С. Сірополко за Українське Т-во прихильників книги; з Подє

ВОЛ. ДОРОШЕНКО. 3)

Жандармські фантазії про український рух.

(Продовження.)

Радикальна партія. Стояла в тісних звязках з соц.-демократичною, а також з партією польських соціялістів-революціонерів, згрупованх в партії людовців (!).

Нац.-дем. партія. Це найбільша партія і головний центр мазепинського руху. Її справжнім керманичем був митр. А. Шептицький. „Цѣлое (!) мазепинское движеніе — каже автор записки — было подъ его сильнымъ вліяніемъ" (ст. 137).

Редагували партійні органи: „Діло" соціял демократ В. Панейко, заступником його був анархист Лозинський, а секретарем редакції — радикал Я. Весоловський. „Нове Слово" редагували соціялісти-революціонери: Л. Цегельський та М. Курцеба. Ідеєю цієї партії, що на її чолі стояв митрополит, було утворення з Галичини й України окремого королівства „без хлопа й попа" під скиптром Габсбурґів (!). Задля цього партія старалася утворити „українську націю" й впливала у цім напрямі на малоруське населення південної Росії: Волинської, Подільської й Придніпровської (*sic*) губ., нелеґально перевозячи туди величезну скількість брошур і газет, та висилаючи агітаторів (М. Венгжина, М. Федюшку, д-р Ст. Барана, Б. Заклинського). Та вершка фантазії доходить автор у своїй історії Союза Визв. України. З оповіщенням австрійської мобілізації виїхала, мовляв, у Київ група видатних мазепинців з величезною скількістю бунтівничих відозв „До українського народу", а саме: депутати Л. Цегельський, В. Будзиновський, соц.-демократи Микола й Лев Ганкевичі, І. Сіяк, терорист Юрій Скоропис Жолтуховський (інакше Лопух) (автор мав на думці очевидно Ол. Ск.-Йолтуховського, але Скоропис ніколи не мав такого псевдоніму, Лопухом звався хто інший), соціял-революціонери: Ф. Королів, Т. Мелень і д-р Юліян Бачинський, а також делєгат Народнього Комітету нац.-дем. партії д-р Ст. Баран*). Перед виїздом вони побували у проф. М. Грушевського в Криворівні, де мали з ним нараду. Приїхавши в Київ, відбули в клюбі „Родина" нараду з головними керманичами тамошнього мазепинського руху (Е. Чикаленком, Л. Жебуньовим, П. Лавровим Сірим) та з делєгатами з провінції. В результаті цих нарад у „Родині", а опісля у приватному мешканню Е. Чикаленка й засновано „Союз визв. України". Коли потворилися скрізь філії (комітети) Союза й почалася його робота, київські мазепинці викликали з Австрії М. Грушевського, щоб він став на чолі Союзу. Колиж рос. влада арештувала Грушевського по його приїзді у Київ, львівські мазепинці без ріжниці партій зібралися 18. грудня 1914 року на нараду в „Дністрі", щоб подумати: що робити? В цій нараді брали участь: д-р Вол. Охримович, д-р Ст. Федак, Микола й Володимир Шухевичі, М. Заячківський, а від молодіжи Вол. Дорошенко.

Вол. Дорошенко заявив в імени молодежи, що треба, мовляв, знати думку мазепинських діячів у Відні й збалакатися з ними про пляни дальшої роботи у занятій москалями Галичині й взагалі на Україні. Думку Дорошенка підтримали „старики". Рішено поручити зносини з Віднем молоді з просьбою, щоб вона вела цю справу дуже обережно.

20. XII. 1914 у помешканні Войнаровського на пл. св. Юра ч. 5 відбулася нарада молоді. Були на ній: Павло Войнаровський, Стафиняк, М. Курцеба, о. д-р Ів. Соболь, Вол. Скакун і Вол. Дорошенко. Рішено післати до Відня Залізняка й Донцова, щоб вони явилися у д-ра К. Левицького й представили йому положення в краю. К. Левицький мав порадити (далі перекладаю буквально): „що робити і як взагалі триматися супроти російських властей та православного духовенства? Яке становище заняти мазепинцям, зокрема львівським: зглядливо-вижидаюче чи революційне? Як боротися з православієм, чи не піти за радою унїятського митрополита Андрія Білецького (!), що радить всім мазепинцям замість переходу на православє переходити на унію й униятським священикам, усуненим з парохій, переходити в латинство, католицтво, чи ширити штундизм, або взагалі атеїзм?" Віденські мазепинці з Костем Левицьким на чолі мали дати що до цього всього позитивні директиви. В противному випадку львовяне не будуть сидіти, склавши руки, а почнуть працювати, як велить їм національна совість і як того вимагають обставини. І ось 23. XII. 1914 р. Вол. Дорошенко з одним молодиком (з ким, поки що невідомо) виїхав на припадково найдомо) тій підводі до Стрия, а звідти до М. Залізняка у с. Корчин, сколівського пов. Залізняк із Донцовим мали негайно виїхати до Відня й на Угорщину через Лавочне.

Головне завдання „Союзу" — це, мовляв, утворити міцну організацію своїх філій і груп, а опісля в слушний час викликати повстання на Україні, а в Галичині, саме у Львові, зорганізувати ряд терористичних замахів на представників російської влади (ст. 140—141).

(Кінець буде.)

*) Нижче, при кінці записки, в уступі про „Головну Українську Раду", реєстр цих агітаторів трохи інший. А саме там говориться, що крім манїфесту Рада видала велику скількість відозв на українській і російській мові, що були перевезені на Україну для розповсюджування між народом та військом. „Для виконання цього — каже записка (див. ст. 143) — були висланї найкращі агітатори від усіх мазепинських партій, а саме від нац.-дем. — д-р Л. Цегельський у Київщину; від радикальної — д-р Лев Ганкевич у Бесарабію й Херсонщину; від соц.-дем. — Микола Ганкевич у Харківщину. Кожний агітатор виїхав зі своїми помічниками".

Уряд і організацій б. вояків армії УНР., Українська радикальна партія, Український Рад.-Демокр. Клюб, проф. К. Мацієвич, п-ні О'Конор-Вілинська, Л. Садовська, д-р Модест Левицький, Евген Чикаленко, О. Кириленко, Валентин Садовський та богато інших.

З Франції: IV. зїзд Союзу української еміграції, В. Прокопович, Токаржевський-Карашевич з дружиною, М. Єреміїв з дружиною, редакція „Тризуба".

З Болгарії: в імени гуртка українських робітників у копальні в Перново полковник Педко-Цибульський.

Кріп того наспіло дуже богато привітів від ріжних приватних осіб з цілого світу.

---

15. п. м. здержуємо висилку всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою. На днях кождий передплатник, що залягає з передплатою, одержить виказ залеглости. 1—3

Тернистий шлях.

Історія памятника поляглим в Острові біля Щирця.

Інтервенція дир. Могильницького не помогла! — Міністерство не відповідає на телеграми. — Як і хто розбирав, а радше розбивав памятник. — Що ділося в душі бідного Сеха. — Фінал.

(Докінчення.)

11) В міжчасі дир. Могильницький звернувся до п. Льва Левинського у Львові в справі виготовлення плянів памятника поляглим на тій самій горі. Добр. Левинський, інжинір, архітект і держ. уповажнений будівничий, виготовив повищі пляни: „*Plan Pomnika Chwały dla żołnierzy, poległych we wojnie z okręgu Szczerzec. Rys. 1 : 50.* — заосмотрений стемплями на 770.000 мк. Дир. Могильницький предложив ті пляни Львівському Воєвідству з просьбою дозволити на будову памятника. Та й це було безуспішне. Ось резолюція в цій справі: „*Starostwo lwowskie. L. 320/5/pr. Lwów, 28. 8. 1924. Do PP. Komitetu budowy pomnika poległych żołnierzy w Ostrowie-Piaskach — na ręce Pana Włodz. Mogilnickiego w Szczercu. Odnośnie do wniesionej prośby o zezwolenie na budowę pomnika ku czci poległych żołnierzy w Ostrowie-Piaskach oznajmiam przy zwrocie projektu pomnika, że Województwo we Lwowie decyzją z 14. 8. br. L. 12337/24 orzekło, że nie zachodzą powody dla zmiany decyzji z 17. 12. 1923. L. 20935/24, intymowanej P. T. komitetowi (na ręce P. Iwana Secha) tutejszym reskryptem z 4. 2. br. L. 52/prez., a zatwierdzającej (na skutek rekursu P. T. Komitetu) zakaz dalszej budowy pomnika, wydany przez Starostwo w dniu 6. 10. 1923. L. 429/prez. W związku z powyższem polecam rozebrać i usunąć do dni 8 od dnia doręczenia niniejszego reskryptu wybudowane części wspomianego pomnika pod zagrożeniem, że w razie niewykonania, lub niedostatecznego wykonania nin. reskryptu w oznaczonym czasokresie — zarządzę w myśl § 5. ces. rozp. z 20. IV. 1854. dz. ustr. N. 96 — rozebranie i usunięcie wybudowanych części pomnika przez miejscowy zarząd gminy — na koszt i niebezpieczeństwo P.T. Komitetu. Starosta lwowski w z. Gawroński*".

12) Після того дир. Могильницький віднісся негайно телеграфічно до Варшави до міністерства внутр. справ: „*Telegraf państwowy. Pokwitowanie na telegram nadany o godz. 14 minut 30 o 49 słowach do Warszawy, za który jako należność pobrano 1176 zł. p. Lwów 8. IX. 1924. 5a. Prezydjum Ministerstwa spraw wewnętrznych Warszawa. Proszę o zarządzenie wstrzymania reskryptu Lwowskiego Województwa, doręczonego mi 5. września 1924, którym nakazano rozbiórkę pomnika dla poległych na cmentarzu w Szczercu, powiat Lwów, albowiem nakazaną rozbiórkę uważa miejscowa ludność tylko za poniżenie swych religijnych uczuć. Za Komitet budowy pomnika: Włodzimierz Mogilnicki, Szczerzec*". На цю телеграму не прийшла ніяка відповідь.

13) І Староство взялося енергічно до розбірки памятника. Коли тісецький війт Петро Максимович — українець — не згодився перевести усунення памятника і зложив свій уряд та печать, тоді Староство приказало це наказному війтові в Острові Бартошевському (полякові). І він виконав цей приказ. Найшов німців Шпехта і Сташка Мілера — бо ніхто інший не хотів забратися до того поганого діла! — і вони при помочі поліції розбили цей памятник з написом: Честь поляглим, слава грядучим! Що ділося тоді в Твоїм серці, в Твоїй душі, бідний приявний Іване Сех, на вид і згук удару джаганів у тесовий монумент руками наємників, котрі не оглядалися на Твої просьби і благання, щоби не ушкоджувати цоклів, а навмисне калічили їх з усіх боків!... Хто опише коли весь безмір болю Твого і Твоїх односельчан!

14) І з памятника лишилося румовище, за яке ще треба було заплатити за розбірку: „*L. 40/224. Do Szanownego Komitetu budowy pomnika przy Piaskach na „górze" na ręce Wnego Pana Wł. Mogilnickiego i p. Jana Secha do rąk 1-go w Szczercu. Powołując się na reskrypt Starostwa we Lwowie z dnia 29. 10. 1924. L. 320/pr/8, wzywa się Pana jako Przewodniczącego Komitetu, być Pan w przeciągu 3 dni licząc od dnia doręczenia niniejszego wezwania złożył do rąk podpisanego Naczelnika gm. w Ostrowie łączną kwotę 100 zł. (tytułem kosztów rozebrania rozpoczętej budowy pomnika na „górze", a to tem pomniej, że po bezskutecznym upływie zakreślonego wyżej terminu wdrożoną zostanie egzekucja w celu przymusowego osiągnięcia powyższej kwoty, przez co zostanie Pan jako Przewodniczący Komitetu narażony na znaczne, a niepotrzebne koszta. Nadmieniam wkońcu, iż powyższa kwota została już przez podpisanego rozbierającym pomnik zapłacona. — Zarząd gminy w Ostrowie dnia 15. listopada 1924. Naczelnik gminy J. Bartoszewski.*"

15) Та д-р Могильницький не квапився на це візвання зверхности громади Острів і тому удостоївся екзекуції на повищу справу і квоту: „Kwit! „Zapłacona należytość w kwocie 100 zł. za usunięcie pomnika za poległych żołnierzy, którą o kwotę złożył P. Włodzimierz Mogilnicki razem i za Jana Secha, o az koszta egzek. 5 zł. — razem pobrałem 105 zł. i kwituję. — Szczerzec dnia 2. IV. 1925 r. Jan Borowski egzekutor".

16) Одначе на тім не кінець, поліція приказала комітетовим спрятати збурені каміння і то під новою загрозою. Не було ради! Такий гарний матеріял! Скільки коштував праці, труду й поту! Скільки гризот, жалів, болів, сліз, а може і крови, сердечної життєвої крови, — найліпше розуміє це бідний Іван Сех!

І сердега Сех упросив та зібрав фіри і звіз цей матеріял памятник під церкву в Щирці, де його зложено на цвинтарі. Хоча той матеріял сильно ушкоджений, хоча дещо з нього і бракує, — та ще не збанився. Може хоч тепер дочекається свого призначення...

17) Аж тепер відітхнула поліція! Майже рівно в рік пізніше віддала вона в руки Івана Сеха заарештований хрест, призначений на вершок памятника в честь поляглих. І нині треба буде зачинати все наново...

Отсе історія-мартирольогія памятника поляглим в Острові біля Щирця.

В Щирці, в день 40 Св. Мучеників 1927.

Мих. Бричко.

Віцепрем. Бартель у Львові.

Хто буде наслідником воєводи Ґаранїха!

Львів, 10. травня 1927.

Вчора був у Львові віцепрем. Бартель, що займався між ін. справою наслідника львівського воєводи Гаранїха, на якого місце мав би прийти теперішній воєвода у Станиславові Корсак. Крім цього Бартель інтересувався справою виборів до міської ради у Львові.

Ураган в Америці.

Льондон 9. травня 1927.

З Ню Йорку повідомляють, що в середній части стейту Канзас, Місурі і Тексас лютував ураган. Було богато людей убитих. У стейтах, що сусідують із Роккі Маунтс (Скелистими Горами), впав великий сніг, що там є незвичайним явищем у тій порі року. В полудне в Ню Йорку була мряка і падав зливний дощ.

Диктатура в Мексику.

Льондон, 9. травня 1927.

Із заяви през. Мексику Кальєса виходить, що з причини зросту повстанчого руху і безнастанних грабункових нападів він обіймає з днем 9. травня диктатуру.

Проти комуністичної аґітації на Балкані.

Букарешт, 9. травня 1927.

Часописи повідомляють про пляноване зорганізування поліційних властей Югославії, Румунії, Туреччини, Болгарії і Греції проти комуністичної агітації на Балкані. Централя тої організації буде в Букарешті.

Засуд більшовицького летуна.

Москва, 9. травня 1927.

У Москві відбулась перед найвищим судом розправа проти летуна Тимошенка, що в лютім перелетів був літаком до Польщі і подав польському урядові інформації про червону армію. Тимошенка засуджено на смерть (розстріляння). Кару замінено на 6 літ вязниці тому, що Тимошенко сам добровільно вернув до СРСР.

Подорожіння цін муки і печива.

Львів, 10. травня 1927.

Маґістрат м. Львова настановив нові ціни на муку і печиво від дня 10. травня. Мука: 1 кг. пшеничної найгарнішої у млині 95 сот., у гуртівника 97, детайлічно 1·05 зол.; 1 кг. пшеничної 50 проц. муки у млині або гуртівно 86 сот., детайлічно 9.; 1 кг. житньої 60 проц. муки у млині і гуртівно 74 сот. Печиво: 1 кг. житнього темного хліба з 25 проц. додатком пшен. муки в пекарні з доставою до крамниці 48, на страгані 50 с.; 1 кг. житн. 60 проц. хліба у пекарні 70, в крамниці і на страгані 72 сот.; булка 4 дкг. з пшеничної 50 проц. муки у пекарні з доставою до крамниці 5 сот., на страгані 5 і пів сот.; булки т. зв. жидівські чвірки вагою 16 дкг. з пшеничної 50 проц. муки у пекарні з доставою до крамниці 20 сот., в крамниці і на страгані 22 сот.; 1 кг. куликівського хліба в пекарні з доставою до крамниці 83 сот., у крамниці і на страгані 85 сот.

Біржа.

Американський долар 8·93·50 — 8·94, канадійський долар 8·89·50 — 8·90, Банк Польський платив за долара в готівці 8·89, за Ню-Йорк 8·91, англійський фунт 43·45, швайцарські франки 171·59, французькі франки 34·90, бельгійські франки 24·80, італійські ліри 46·80, данські корони 237·60, норвежські корони 230·50, австрійські шілінги 125·60, німецькі марки 211·10.

Збіже.

Пшениця двірська 58·00—59·00, пшениця селянська 55·50—56·50, жито гал. 49·00—51·00, ячмінь броварний 42·50—43·50, ячмінь на мливо 38·00—40·00, ячмінь пастівний 34·00—36·00, овес 40·00—41·00, кук. рум. 30·00—31·33, бараболі пром. 9·50—10·00.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвале 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Вічевий рух.

З доручення Повітового Нар. Комітету Українського Нац.-Демокр. Обєднання на Львів — повіт відбудуться в найближчому часі віча в справі громадських виборів: Дня 11. травня в годині 10 рано в Яричові Новім; дня 12. травня в год. 10 рано в Щирці; дня 14. травня в год. 10 рано у Винниках, а дня 15. травня в 3 год. попол. в Лисиничах і Попелянах. На цих пятьох вічах реферувати буде голова Комітету п. Іван Ліщинський зі Львова.

В неділю дня 15. травня відбудуться такі віча в цій самій справі: в Кодомні год. 12 в полудне, в Холоєві, радехівського повіту, в Глинянах під голим небом, в Отинії, год. 2 попол. На всіх тих вічах реферують делегати Центрального Комітету УНДО. зі Львова.

З театру.

М. Голинський в „Казках Гофмана" Я. Офенбаха.

Занятий концертовою поїздкою нашого віольончеліста Б. Бережницького і змушений через те виїхати зі Львова, міг я бути щойно на четвертій виставі „Казок Гофмана" дня 8. травня. Знаючи прикмети і характер голосу М. Голинського, йшов я на виставу з певним напруженням цікавости, як наш співак відтворить ролю Гофмана, своїм жанром таку відмінну від дотеперішніх роль, у яких ми мали нагоду його чути. Мушу признатися, що я не сподівався, що партія Гофмана вийде так гарно у нашого співака, як це я почув. Уже початкова „баляда про Кляйнзака" в прольоґу виявила незвичайну ритмічну прецизність і легкість голосу п. Голинського. Виконання цеї баляди розвіяло мої сумніви щодо дальшого. Ліричний спосіб співання, спокійні пяна не були в інших ролях нашого співака тими атутами, якими він захоплював авдиторію. А в „Казках Гофмана" було чи не навпаки. В ніжній партії дотепер тихі і середньо сильні тони п. Голинського не виявляли такої ніжної експресії, такої мягкости голосової модуляції, як у партії Гофмана. Одинокy замітку міг би я зробити тільки в тому напрямі, що наш співак у деяких місцях повинен вистерігатися перескравлювання дикції, зрештою бездоганної, яка одначе в деяких моментах виходить надто гостро, затираючи через те, особливо у пянах, ритмічну виразистість даного місця. Але в цілости наш артист зумів доволі влучно здиференціювати динамічні пропорції свого могутнього голосу і то в спосіб, що підходить уповні до партії Гофмана; зокрема на мене ділав не так голосовою видатністю в кульмінаційних місцях партії, як радше вчуванням у детайлічну красу деяких фраз і місць та їх внутрішню виразистість, що тимсамим треба означити як дальший поступ у розвою артиста. Можливо, що й наскрізь фантастична атмосфера цілої опери ближче підходить нашому співакові, як прим. перерафінована-веристична „Тоска". Тому і з акторського боку у всіх трьох відмінних освітленнях атмосфери акції: а саме гротесково-наївної у сцені з лялькою Олімпією, динамічно-змислової у сцені з куртизаною Джулієттою і демонічно-трагічної з ніжно-непорочною появою співачки Антонії був наш артист на своєму місці. Загально взявши, кредацію Гофмана можна зачислити до одної з найкращих в репертуарі нашого співака.

З інших виконавців більших партій, які тим разом зливалися в доволі гармонійну цілість, треба видвигнути з мужеських І. Цопота, який відповідно насвітлював демонічність усіх чотирьох роль, у яких виступав, а з жіночих А. Шлемінську, яка зуміла змеханізувати відповідно до своєї ролі не тільки свої рухи, імітуючи ляльку, але й виразистість своєї кольоратурної партії, що її виконала дуже добре. П-і Грен-Сказова голосово на загал добре достроїлася до партії Голинського в тому образі. Симпатична була також поява п. І. Оконської, яка відтворила ролю нещасної співачки Антонії як слід і особливо в закінченні виявила значну дозу як голосової так і акторської експресії. Інші, поменші партії, яких тут не вичисляю, а також і орхестра під управою п. Лерера складалися на цілість, якої рівень був значно вищий, як у деяких інших оперових виставах у Львові.

В. Барвінський.

Відгуки дня.

Вічна їм память.

Все село плакало...

Ішло за марами, на яких плили дві новенькі осикові труни, і плакало справжніми гіркими болючими сльозами... Та й якже було тому селу не плакати? Ховали голову й секретаря сельради. Хороші такі були люди, чесні, трудящі, роботящі, недавнечко оце їх переобрали, — і раптом обох їх знайшли висячими над ставком на вільхах, один перед одним, у смутних позах трагічних шибеників... Повісились хороші люди.

Все село плакало, проводжаючи в далеку путь двох хороших, чесних, активних, роботящих людей...

І було це так для села несподівано, на думку ніколи нікому не спадало, щоб можна було чекати отакого страшного кінця... Веселі-ж були, жваві, здорові... Ох-хо-хо!...

* * *

Поховали...

І коли вже поховали, тоді зібрався актив сельради, довго сиділи, і, нарешті, вирішили покликати жінок покійних товаришів, і розпитати, в чім-же-ж справа...

Прийшли заплакані жінки.

— Скажіть, де причина? Через віщо це вони так?

— Ох, і не знаємо! Ох, і не скажемо! Ох, і не докажемо!

— Та можеж хоч помічали щось таке за ними останніми часами?

— Нічого! Тільки й того, що обидва почали оце перед благовіщенням у ставку купатись!

— Як?

— О, доле наша...

. . . .

І розказали жінки неймовірну історію:

Прийшли якось їхні чоловіки з сельради сумні дуже й обявили їм:

— Завтра поринаємо!

— Як поринаєте? Куди поринаєте? Де поринаєте?

— В ставку поринаємо! В глиб!

— Та що ви, побожеволіли, чи що? Та ще-ж крига не розстала!

— Нічого не вдієш: треба! Човна нема — треба поринати... Наказано...

— Та...

— І не такайте, бо не вашого, кажуть небіжчики, — це розуму справа... Треба...

І справді... Другого дня вранці пішли кудись... За годину приходять, зубами цокотять, мокрі як хлющ. Попереодягались, по залазили на піч, гріються і один в одного питають:

— Дістав дна?

— Ні! Ще трішечки і дістав би, та духу не хватило...

— От нещастя,—каже другий.—І де воно на нашу голову взялося?

— А щеж і рибу передивитись треба, якої вона породи!...

На другий день те саме... Пішли, а потім поприбігали й на піч. Балакають.

— Нічого, мабуть, не вийде. Дна може й дістанемо, а рибу навряд чи перепишемо... Дуже трудно... В глибу риба сидить.

А на третій день ото пішли:

— Ой, горе наше, горе! Та хтож наших діточок доглядатиме? Та хто ж...

. . . .

Сумувала сельрада...

Та що вдіяти? Вибрали нового голову, нового секретаря... Почали працювати, згадуючи добрим словом небіжчиків. І вже аж через місяць, перекидаючи папери, закричав новий секретар не своїм голосом.

— Ось! Ось!

Всі до його... Папірець... А на папірці резолюція.

— „Оце наша смерть!"

Прочитали: „Райземвіддія пропонує вам терміном дати відомости про рибні вгіддя місцевого значіння: 1) Які рибні вгіддя є у вашій с/раді (річки, озера, ставки). 2) Площа окремого рибугіддя (довжина, ширина, глибина). 3) Які породи риби і т. д. - т. д.

Догадалися члени сельради...

— Терміново... Березень місяць... Човна...

Човна нема... Поринали... Міряли...

Вічна їм память.

* * *

Не скажу, в якім це було селі! Не скажу, якої округи! Не скажу, якої о-жомо, якого району! („Вісти").

Остап Вишня.

Памятаймо! Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано два місця з передової статті п. з. „Меншостевий біланс". Це 41-а чергова конфіската нашого часопису в цьому році.

— **„Практичний порадник про виборчу ординацію до громад в Галичині"**, інформаційна брошура головного секретаря УНДО Володимира Целевича, вже вийшла з друку в серії політичної бібліотеки Українського Національно-Демократичного Обєднання. Замовляти і набувати можна в канцелярії Українського Національно-Демократичного Обєднання. Львів, вул. Костюшка 1 а. Ціна 60 сот. плюс кошти пересилки.

— **Інтервенція в справі політичних вязнів.** В суботу в полудне інтервеніювали адвокати д-р Степан Федак і д-р Дмитро Левицький у през. суду Гавля у справі поведінки з політичними вязнями в судовій тюрмі при вул. Баторія. Політичні вязні вхопилися останнього способу — голодівки, щоб запротестувати проти шиканів тюремних властей. (Між іншим Атаманчука поміщено у вохкій келії, а біля нього весь час стоїть озброєний поліцай). Вязні домагалися допущення книжок і газет, другого проходу, людяного поведення з ними, а передовсім приспішення слідства. Судові власти обіцяли інтервеніючим узглядити домагання вязнів, після чого вязні голодівку перервали. През. Гавель заявив делеґації, що він провірить усі жалоби вязнів, а Атаманчука вже переведено до кращої келії.

— **З документів часу.** Староство в Зборові L. 8755. Zborow, dnia 4. kwietnia 1927. Do Wiel. księdza Andrzeja Iszczaka, gr. kat. proboszcza. Orzeczeniem z dnia 1. września 1926 L. 3179/25 zasądziło tutejsze starostwo Wieleb. księdza za przekroczenie § 11. ustawy z dnia 10. kwietnia 1854 Dz. p. p. Nr. 96 popełnione przez to, że dnia 19. sierpnia 1926 po rozwiązaniu przez delegata Starostwa wiecu rozpoczął śpiewać pieśń „Ne pora", na karę aresztu 14-dniowego i na poniesienie kosztów postępowania karnego w kwocie 57·60 zł. Urząd wojewódzki w Tarnopolu reskryptem z dnia 21. marca 1927. L. AD. 3635 nie uwzględnił rekursu Wiel. księdza i zatwierdził zaczepione orzeczenie z powodu stwierdzonej istoty zarzuconego rekurentowi przekroczenia, a zarazem uwzględniając wniosek Starostwa zamienia w drodze łaski nałożoną karę aresztu na grzywnę 20 zł. Od tej decyzji niema w myśl § 3 rozporządzenia ministerjalnego z dnia 31. stycznia 1860 Dz. p. p. Nr. 31 dalszego rekursu. O tem Wiel. księdza proboszcza zawiadamiam, a zarazem wzywam, abyś do dni 14 złożył w tutejszem Starostwie kwotę 57 zł. 60 gr., a to pod rygorem egzekucji na koszt księdza proboszcza.— Za Starostę: Zyczyński.

— **На цвинтар „оброньцуф Львова"** перенесено в неділю 8. ц. м. тіла трьох польс. санітарок, що в часі польсько-українських боїв у Галичині померли від тифу. Разом з ними ексгумовано також тіла мущин, б. польських вояків, яких поховано теж на тому цвинтарі. З того приводу мав Львів нову польську параду, тим разом в межах Личаківського цвинтаря.

— **Злодії гуляють!** Пишуть нам: З 4. на 5. травня ц. р. вночі невислідженi до неї пори злодії обікрали о. Дмитра Федасюка, завідателя в Лопушанах. Злодії відімкнули вікно в кухні і через нього увійшли до спальні, а зі спальні до інших кімнат і забрали все, що мало більшу вартість, а також гроші 6.000 кор. чеськ., 100 долярів і 200 золотих. Крім того футро, футро подорожне, реверенду, 4 подушки, 4 перини, плащик, капи, простирала та інші речі. Шкода разом з грішми виносить около 6.000 золотих. Слід зазначити, що о. Дмитро Федасюк спровадився до Лопушан в січні ц. р. з пряшівської дієцезії (Закарпаття), де попродав увесь живий і мертвий інвентар. Прийшовши до Лопушан, не міг нічого з худоби купити, бо не застав ніякого корму, навіть соломи і чекав на зелену пашу. Тимчасом вийшло инакше, бо згаданої ночі лишився не тільки без живого інвентаря, але навіть без реверенди і з пять-членною родиною остав як турецький святий. В год. ½4, дізнавшися про крадіж, повідомив поліцію в Олесві, яка слідила безуспішно за злодіями. Пущено на сліди злодіїв також поліційного пса, але й він не придався на нішо.

— **Сензаційний вислід апеляційної розправи.** Варшава має нову сензацію. Розправа проти польського старшини Круліковського, обвинуваченого за скритовбивство проститутки Міхаловської і почвертування її трупа, закінчилася нині перед апеляційним судом, який уневажнив присуд окр. суду (на 12 літ) і увільнив Круліковського. Після проголошення увільняючого вердикту випущено Круліковського на волю, хоч прокуратор зголосив відклик до найвищої інстанції. Увільнення Круліковського викликало небувалу сензацію.

— **Вибаглива Ліга.** Ліга Націй розписала у свій час міжнародній конкурс на будову нової будівлі для Ліги або перебудови теперішньої. На конкурс прийшло 377 проєктів. Жюрі конкурсу рішило, що ні один з них не заслуговує на перші нагороди, бо всі вони непридатні до здійснення. Суму 165.000 фр. розділили на 9 нагород по 12.000 фр., на 9 перших признань по 3800 фр. і 9 других признань по 3800 фр. З перших девятьох нагород дві взяли італійці, три французи, два німці, одну швайцарсько-французька фірма і одну шведський архітект. Видко, що збудувати будинок для Ліги Націй так само важко як Лізі Націй збудувати післявоєнну Европу.

— **Померли:** найстарша німецька лікарка д-р Тібурціюс, власниця клініки в Берліні в 85 р. життя. — Один з найбільших світових архітектів льорд Ковдрей, у Льондоні, голова могутнього концерну Пірсона; він перевів будову тунелю під Темзою, залізниці в Мексику, що єднає Тихий Океан з Атлянтійським, пристані в Довер, доків у Галіфаксі та Мальті і богато інших. — Берлінський фізик і професор Адольф Літе, один з найвизначніших учених, якому вдалось розбити живе срібло на такі атоми, що вони витворили грудки штучного золота. — Нестор мінеральоґів і професорів віденського університету 92-літній Ґустав Чермак-Сейсенег; він прослідив цілу низку форм ріжних кришталів і створив окрему хемічну теорію.

— **Світова всячина.** Франц. комуністичний посол Креме, обвинувачений у шпіонажі, щез, але через когось із знайомих дає інтервю в часописах, заявляючи, що звиться, коли партія йому дозволить. — Згідно з рішенням ради Ліги Націй почалась евакуація франц. військ із Саарського басейну. — У Відні святкували жінки, бувш. студентки фільософії 30-ліття першого вступу в університет. — Американець Ґрей осягнув рекорд лету у височінь бальоном: на 10.000 м. — На Каспійському морі в околиці Капкуринська вибух під водою вулькан. — До Льондону приїхав індійський купець Ганеші Ляль, який возить із собою діяманти вартости півтретя міл. дол.; він давав їх на виставку у Філядельфії, а тепер приїхав показати у Льондоні. — У Женеві викликало сензацію арештування власника великої шовкової фірми Флегенгеймер, яка істнувала 100 літ, а скінчила банкроцтвом на 3 міл. шв. фр. — У Льондоні почалась ліцитація колекції образів сера Джемса Маррей: один образ Деґа продали за 7.560 ф. шт. а один рисунок Доміє за 7.350 ф. шт. — Наслідник англійського престолу князь Уельський здобуває собі популярність досить оригінально: він виступав в останніх часах як герой фільми з власної мандрівки довкола світа і як спортовець, а підчас своїх відвідин в еспанського короля показував своє мистецтво в ситківці та в „чарльстоні", якого танцював так гарно, що вперше ввів його на королівськім дворі.

— **Михайло Голинський** співає сьогодні, себто у вівторок 10. травня, пятий раз партію Гофмана в опері Офенбаха „Казки Гофмана" на сцені львівського міського театру. Як довідуємося, М. Голинський виступить на сцені львівського театру крім того ще двічи: в опері „Казки Гофмана" і в „Аїді". Крім того візьме участь у концерті Т-ва письменників і журналістів ім. Івана Франка. Дня 19. травня ц. р. виїзджає наш артист до Берліна через Варшаву, де 21. травня виступить один раз гостинно в „Аїді".

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Повітовий Зїзд УНДО в Тлустім.

Дня 18. квітня ц. р. відбувся в Тлустім (місті) Повітовий Народній Зїзд Українського Нац.-Дем. Обєднання при участи делеґатів з усіх громад повіту. Наради отворив дир. Василь Бадлюк ядерною промовою, в якій вказав на дотеперішні досягнення партії в повіті та засував і підмітив шляхи дальшої орґанізаційної праці. Опісля предсідник о. Петро Саврій уділив голосу делеґатові ЦК. Обєднання п. З. Диденкові, який у своєму рефераті представив політичне положення українського народу, відношення Нац.-Дем. Обєднання до урядів на наших землях та відношення до інших партій. На цьому тлі розвинулася жива дискусія, у якій одобрено політику проводу партії, звернено увагу на крайно шкідливу діяльність тзв. радикофілів, а вкінці основно обговорено справу самоврядування і виборчої ординації до сойму.

По дискусії приступлено до вибору Повітового Народнього Комітету, в якого склад увійшло сімох господарів та трьох інтеліґентів. Головою вибрано одноголосно дир. В. Бадлюка, заступником о. М. Дмитерка.

Під кінець нарад зібрані делеґати обмінювались поглядами щодо місцевих політичних і просвітних справ та постановили спеціяльну увагу присвятити діяльности хлібоїдських запроданців зпід стягу прославленого УНС-а, що підкріплені обильними „пособіями" намагаються отуманити наш нарід, захвалюючи теперішні порядки. Річ ясна, що їхня „діяльність" засуджена на цілковиту невдачу, тимбільше, що повіт, завдяки праці дир. Бадлюка й ін., представляє собою карну і здисципліновану національну одиницю.

✝ Посмертні згадки.

о. Василь Мисик, парох у Ваньковій, пов. Лісько, що служив ціле життя вірно свому народові, щирий патріот і жертводавець, член богатьох українських товариств, людина великої інтеліґенції, упокоївся дня 28. лютого ц. р., лишаючи по собі глибокий жаль в парохії, в повіті й у всіх людей, що його знали. — Земля Йому пером!

Болеслав Ґжимала Літинський, емер. надрадник суду і секретар виділу Товариства „Українська Захоронка" у Львові помер дня 8. травня 1927 проживши літ 59. Похорон відбудеться у вівторок дня 10. травня о годині 3. пополудні з крипти оо. Бернардинів на кладбище янівське, на який запрошує всіх членів тов. „Українська Захоронка" і побожних християн — *Виділ Тов. „Українська Захоронка" у Львові.*

Конкурс,

на проекти нагробника Івана Франка.

Комітет для вшанування памяти Івана Франка, зорґанізований при Товаристві „Просвіта" у Львові (Ринок ч. 10) розписує отсим загально-український **конкурс** на проекти нагробника покійного письменника і діяча.

1. Нагробник має станути на гробі Івана Франка, положеному на личаківському кладовищі у Львові, (точне означення місця: Поле 4. Заряд кладовища вкаже), що займає площу обєму 7.59 m^2 на тлі дерев (П. Т. мистцям, що бажають прийняти участь в конкурсі, висилається за оплатою 8 зол. рисунок ситуації і фотографічну знимку могили разом з окруженням відворотною почтою).

2. Нагробник буде виконаний з тривкого каміння, одної із шляхотніших краєвих пород.

3. З огляду на неспокійний характер тла майбутнього нагробника, було би бажанним, щоби нагробник був проектований в компактичних масах, з перевагою архітектонічного елементу над скульптурним.

4. Проєкти належить надсилати **викінчені** (не шкіци) готові до виконання в природі; до подробично опрацьованої пластичної моделі треба долучити рисунки поземих і прямовісних перекроїв та перспективу, а все те в скалі 1 : 10.

5. Проєкти разом з девізою і точною адресою автора в окремій запечатаній коверті, прислати на адресу Комітету (Тов. „Просвіти" Львів, Ринок ч. 10) найдалі до дня 1. грудня 1927 р. до 12. год. в полудне з тим, що замісцевих леґітимує дата надавчої посвідки. (Кошти посилки проєктів до Комітету оплачують автори, зворотну посилку ненагороджених проєктів оплачує Комітет.

6. Участь в конкурсі можуть приймати тільки Українці.

7. Засідання оціночного суду, до якого входять П. Т. проф. Михайло Галущинський, 2) мистець-маляр Павло Ковжун, 3) інж. архітект Лев Левинський, 4) мистець-маляр проф. Михайло Осінчук, 5) інжинір Юліян Мудрак, 6) архітект Віктор Трач і 7) мистець-маляр проф. Петро Холодний, відбудуться найдалі до двох тижнів по замкненні конкурсу, вслід за чим подасться до публичного відома висліди.

8. За три найкращі проєкти назначив Комітет три нагороди, а саме: I. в сумі 150 ам. долярів, II. в сумі 100 долярів і III. в сумі 50 ам. долярів.

9. Нагороджені проєкти стають власністю Комітету, який вибере найвідповіднійший з них до виконання.

За Комітет:

М. Галущинський голова. 2111 1-1 *В. Мудрий* секретар.

ОПОВІСТКИ.

Громадяне! Роботи над докінченям будови школи для хлопців ім. Т. Шевченка при вул. Супінського 21 у Львові, на днях розпочинаються. Поможіть розпочатому ділу і прийміть радо цеголки, які принесе Вам наш відпоручник. — *Старшина Кружка „Рідної Школи" ім. Т. Шевченка.* 2113 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОЛЕКСА ГАСИНДИЧ, літ 40 господар в Доброгостові, жовнір 77. австрійського полку в 1914 р. попав в російський полон, в 1920 р. перебував в Омську на Сибірі, на сільських роботах. Хто знав би що близше про нього, буде ласкавий повідомити його жену Парашку Гасиндич, Доброгостів п. Стебник, повіт Дрогобич, Східна Галичина. Закордонні часописи просяться о передрук. 2110 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до своєї хвали мойого найдорожчого Батька о. Івана Дидика Поч. Сов. Митр. Конс. декана і пароха в Нараєві місті. Прибитий тяжким болем ізза страшного удару з усіх сторін наспіли до рідні сердечні вислови щирого співчуття, що алмазом стали для мене і мойого наболілого серця. Величавий похоронний обряд при здвизі народу з Нараєва і сумежних сіл був при віддаваю останної прислуги Покійному для мене цілющою водою. Тому сповняючи почування і обовязок мойого серця складаю усім Впр. оо. Духовним на руки Впр. о. декана Кушніра з Вербова щиру подяку.

Зокрема з цілого серця дякую Вам, Впр. Отче декан за часті відвідини хорого, за щирі слова потіхи і провід в похоронах. Дякую Впр. о. Верґунові за трогаючу проповідь в Церкві і Впр. о. Квасюкові за надгробне слово. Зокрема сердечну подяку складаю Впр. о. д-рові Яценкові сотр. в Нараєві за оказувану поміч за синівську відданість, чутливе серце і порваючу прощу. Сердечно дякую брацтву церковному на руки п. Павла Різника за труди, читальням Просвіти в Нараєві місті і селі, кооперативам, Лугам за їх численну участь, хорові з Вербова під проводом п. проф. Бабуняка за його чудовий спів і звеличання похоронного обряду. Дякую п. бурм. Нартовському за теплі слова над гробом, Вп. дир. Бідяшевському, що в погоду прибув на сумний похоронний обряд, щоб віддати останну присягу своєму приятелеві як також Зборові учит., що разом з шкільними дітьми прибув на похорон. Дякую вп. мец. д-рові Західному з Бережан за високо патріотичну промову над гробом в імени повітових культурних і економічних установ як й гром. М. Стаховому за щирі слова в імени громадян Нараєва. Щиру подяку висловлюю Вп. п. Іванні Сагайдаківній за її щирий труд, оказану поміч — і чутливе серце. Сердечно дякую всім парохіянам Нараєва міста і села, громадянам Подусільної, Бачева, Вербова як також Полякам і Жидам в Нараєві за їх численну участь в тім сумнім обряді. Подяку засилаю тим всім, що теплим — щирим серцем, не знаю тихим словом помянули память праведного мого Покійного Батька. Хай Всевишний винагородить усім щирі труди, добру раду, і слова потіхи та розради — хай сторицею заплатить за пролиті сльози. Я не в силі подякувати тим всім тож нехай цею дорогою приймуть від мене щире „Спасибіг".

Евген, син, *Марія*, синова, *Люба*, внучка, *Марія, Іванна, Стефа, Теодор* і *Володимир*, сестрінки. 2107 1—1